

JEŽIŠ – NAJLEPŠÍ UČITEĽ

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ: *Luk 4,31–37; 8,22–25; 6,20–49; 8,19–21; 10,25–37; 5Moj 6,5*

ZÁKLADNÝ VERŠ

Žasli nad jeho učením, lebo jeho slovo malo moc. (Luk 4,32 RKC)

„Keď prišiel Kristus na zem, zdalo sa, že ľudstvo klesá k svojmu najnižšiemu bodu. Podomleté boli samotné základy spoločnosti a život ľudí sa zmenil na pretváрку a neúprimnosť. ...Ľudia boli znechutení bájkami a klamstvom a v snahe zaujať niečím svoje mysle, obrátili sa k neverectvu a materializmu. Večnosť ich nezaujímala. Žili len pre prítomnosť.

Keď prestali rozoznávať Božskosť, prestali zohľadňovať aj ľudskosť. Pravda, česť, statočnosť, spoľahlivosť i súcit opúšťali zem. Nemilosrdná chamtivosť a ctižiadosť dali zrod všeobecnej nedôvere. Zmysel pre povinnosť silných voči slabým, pre ľudskú dôstojnosť a ľudské práva bol vzdialený ako sen. Obyčajní ľudia boli považovaní len za lacnú pracovnú silu a prostriedok na dosiahnutie vlastných ambícií. Najvyšším cieľom sa stalo bohatstvo, moc, pohodlie a sebauspokojovanie. Charakteristikou tohto obdobia bola telesná, duševná aj duchovná degenerácia.“ (Ed 74.75; Vých 64.65)

Tento prienik do situácie nám pomôže lepšie pochopiť obsah a dôraz Ježišovho učenia.

JEŽIŠOVA AUTORITA

Jedného dňa nastúpil Ježiš s učeníkmi na loď a povedal im: Prejdime na druhú stranu jazera. Keď odrazili od brehu a plavili sa, zaspal. Vtedy sa spustila na jazero búrka. Loď sa naplnila vodou. Dostali sa do nebezpečenstva. Pristúpili k nemu a zobudili ho slovami: Učiteľ, učiteľ, hynieme! Keď sa zobudil, pohrozil vetru a vlnám, tie sa upokojili a nastalo bezvetrie. Nato im povedal: Kde je vaša viera? So strachom a s údivom si hovorili: Kto je to, že rozkazuje i vetrom, i moru a poslúchajú ho? (Luk 8,22–25)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Lukáš vo svojom živote poznal, čo je to autorita. Z jeho evanjelia sa dá vyčítať, že poznal predstaviteľov gréckej filozofickej školy aj to, akú majú autoritu a vážnosť. Vedel, ako funguje rímske právo v občianskych záležitostiach, aj vláda. Ako Pavlov spoločník na cestách vnímal autoritu miestnych zborov, ktoré Pavol spoluzakladal a o ktorej často hovoril a písal. Lukáš rozumel tomu, že *autorita*, jej podstata a vnímanie tvoria základ toho, aké postoje má jednotlivec, aký je vzťah medzi učiteľom a žiakom, ako funguje inštitúcia a na čom je postavený štát. Po skúsenostiach s rôznymi druhmi autority Lukáš predkladá svojim čitateľom myšlienku, že Ježišova autorita bola jedinečná, výnimočná. Ježiš pochádzal z rodiny tesára, vyrástol v galilejskom Nazarete, teda z ľudského pohľadu nebol ničím výnimočný. Aj napriek tomu sa svojím učením a službou postavil zoči-voči rímskym vládcom, židovským mysliteľom, rabínom, obyčajným ľuďom, sekulárnym aj náboženským predstaviteľom. Obyvatelia Nazareta, v ktorom vyrástol, „obdivovali jeho láskavú reč, ktorá plynula z jeho úst“ (Luk 4,22). Keď vzkriesil syna vdovy z mesta Naim, „všetkých sa zmocnil strach. Oslavovali Boha: Veľký prorok povstal medzi nami a Boh navštívil svoj ľud“ (Luk 7,16) Zvesť o Ježišovej moci a autorite sa rozniesla po celom Judsku a okolí (Luk 7,16.17).

Prečítaj si Luk 8,22–25; 4,31–37; 5,24–26; 7,49; 12,8. Aký obraz o Ježišovi sa dá vytvoriť na základe týchto veršov?

Lukáš sa pri písaní svojho evanjelia opakovane sústreďuje nielen na skutky, ktoré Ježiš vykonal a na slová, ktoré hovoril, ale všimá si aj reakcie ľudí. Tí opakovane vyjadrovali úžas a rozpoznávali, že Ježiš je viac než obyčajný človek. Videli, že má autoritu od Boha. On, Boh, ktorý vzal na seba ľudskú prirodzenosť, mal autoritu a moc, ktorú nemal nikto iný.

APLIKÁCIA

- **Veľa ľudí koná „v Božom mene“. Odvolávajú sa na to, že „Boh ich vedie“ niečo urobiť, alebo naopak neurobiť. Ako si môžeme byť istí tým, že nás vedie Boh? Priprav si svoje odpovede na spoločné štúdium v sobotu.**

KRISTOVO NAJVÄČŠIE KÁZANIE

No vám, čo ma počúvate, hovorím: Milujte svojich nepriateľov! Robte dobre tým, ktorí vás nenávidia. Žehnajte tých, ktorí vám zlorečia a modlite sa za tých, ktorí vás potupujú. Tomu, kto ťa udrie po líci, nastav aj druhé. A tomu, čo ti berie plášť, neodopri ani šaty. Každému, kto ťa prosí, daj a nevymáhaj od takého, kto ti niečo vzal. Ako chcete, aby ľudia robili vám, tak robte aj vy im! (Luk 6,27–31)

Kázanie na vrchu (Mat 5–7) sa často považuje za základ kresťanstva. Lukáš vo svojom evanjeliu zaznamenáva veľmi podobné kázanie, niekedy nazývané aj „kázanie na rovine“ (Luk 6,20–49). Podľa niektorých vykladačov ide o rovnaké kázanie, Lukášom len mierne preformulované, podľa iných ide o odlišné kázanie, v ktorom Ježiš opakuje podobné myšlienky. Vzhľadom na to, že Lukáš zaraďuje toto kázanie hneď za „oficiálne“ vyvolenie dvanástich (Luk 6,13), niektorí teológovia ho nazývajú „Základ poverenia Dvanástich“.

Lukáš začína svoj záznam Ježišovho kázania štyrmi požehnaniami a štyrmi „beda“. Potom prináša ďalšie základné charakteristiky kresťanského života. Preštuduj si nasledujúce časti Ježišovho kázania zaznamenaného v Luk 6,20–49. Pri každej myšlienke si polož otázku, ako sa v tvojom živote prejavujú uvedené princípy a v čom sú pre teba dôležité.

1. Požehnanie (blahoslavenstvá) (Luk 6,20–22). Ako môže k požehnaniam viesť chudoba, hlad, plač a vedomie, že si nenávidený, odmietaný a ponížovaný?
2. Kresťanov dôvod na radosť uprostred utrpenia (Luk 6,22.23).
3. „Beda“ (hrozby), pred ktorými sa treba vystríhať (Luk 6,24–26). Uvažuj nad každým „beda“. V čom je rozdiel oproti blahoslavenstvám? Na čo si máme dať pozor?
4. Kresťanský imperatív (Luk 6,27–31). Ježišov príkaz „Milujte svojich nepriateľov!“ sa pokladá za jeden z najťažších a často sa o ňom diskutuje. Kresťanská etika je vo svojej podstate pozitívna, nie negatívna. Nezameriava sa na to, čo nerobiť, ale na to, čo robiť. Namiesto „nemajte nenávisť“ voči svojim nepriateľom hovorí „milujte svojich nepriateľov“. Namiesto zásady odplaty („zub za zub“) trvá na konaní dobra („tomu, kto ťa udrie po líci, nastav aj druhé“). A konečne zlaté pravidlo, ktoré hovorí: „Ako chcete, aby ľudia robili vám, tak robte aj vy im!“ (Luk 6,31; pozri aj Mat 7,12)

Mahátmá Gándhí sa inšpiroval Ježišovým kázaním pri tvorbe svojho hnutia nenásilia, ktoré spolu s občianskou neposlušnosťou viedlo v konečnom dôsledku k vyhláseniu nezávislosti Indie. Rovnaké princípy – nenásilie a občiansku neposlušnosť využil aj Martin Luther King v hnutí za občianske práva, ktorého zápas vyústil do postupného zrušenia rasovej segregácie v USA. Kde vládne láska, na trón prichádza požehnanie.

5. Kresťanský spôsob života (Luk 6,37–42). Kristus zdôrazňuje odpustenie, štedré dávanie, príkladný život a trpezlivosť.
6. Prinášanie ovocia (Luk 6,43–45).
7. Budovanie na pevných základoch (Luk 6,48.49).

■ **Kristus nás vyzýva na aktívny postoj k ľuďom: „Ako chcete, aby ľudia robili vám, tak robte aj vy im!“ Ako sa tento princíp prakticky prejavil v tvojom živote počas uplynulých dní?**

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

APLIKÁCIA

NOVÁ RODINA

Prišla za ním jeho matka a jeho bratia. Ale pre zástup sa k nemu nemohli dostať. Oznámili mu: Tvoja matka a tvoji bratia stoja vonku a chceli by ťa vidieť. On im však povedal: Mojou matkou a mojimi bratmi sú tí, čo počúvajú Božie slovo a uskutočňujú ho. (Luk 8,19–21)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Veľkí učiteľia pred Ježišom aj po Ježišovi učili o jednote a láske. Väčšinou sa to však týkalo lásky v rámci určitej konkrétnej skupiny. „Rodinou“ sa mysleli príslušníci určitej kasty, farby pleti, jazykovej či náboženskej skupiny alebo určitého kmeňa. Ježiš však prišiel zbúrať bariéry, ktoré ľudí rozdeľujú. Prišiel, aby predstavil nový typ rodiny – takej, v ktorej ľudí nerozdeľujú zvyčajné prekážky. Novú rodinu Kristus založil na láske (*agapé*) – nezaslúženej, bezvýhradnej, univerzálnej a sebaobetavej. Táto *rodina* odzrkadľuje pôvodný, ideálny plán ľudských vzťahov, ako to zaznamenáva príbeh stvorenia, ktorý ukazuje, že každý človek je stvorený na Boží obraz (1Moj 1,26.27), a preto sme si pred Bohom všetci rovní.

Prečítaj si Luk 8,19–21. Ježiš nepodcenil ani nijako neumenšil rodinné zväzky a povinnosti z nich plynúce pre vzťah medzi rodičmi a deťmi a súrodencami navzájom. Ježiš sa pozeral za „telo a krv“ (1Kor 15,50). Pojmu rodina dal oveľa hlbší význam. Ako to vyjadril apoštol Pavol: „Preto padám na kolena pred Otcom, v ktorom má pôvod každá rodina v nebi i na zemi...“ (Ef 3,14.15; NpK) Rodina Kristových učeníkov by si nemala byť vzdialenejšia a putá medzi nimi by nemali byť slabšie, než sú v bežnej rodine. Pre Ježiša nie sú dôkazom toho, že niekto patrí do jeho „rodiny“, pokrvné zväzky, ale konanie Božej vôle.

Čo ti nasledujúce texty hovoria o „múroch“, ktoré Kristus zbúral, v súvislosti s takým častým odcudzením a hlbokými predsudkami medzi ľuďmi?

Luk 5,27–32

Luk 7,1–10

Luk 14,15–24

Luk 17,11–19

Ježišovo poslanie a jeho služba, odpúšťajúce srdce a objímajúca milosť nikoho neodmietli – naopak, zahŕňajú všetkých, ktorí prijímajú jeho pozvanie. Jeho večná láska priviedla Krista ku každému človeku, nech sa nachádzal na akomkoľvek stupni spoločenského rebríčka.

APLIKÁCIA ■ Akým spôsobom môže cirkev – teda my všetci spoločne a každý z nás osobitne – lepšie uplatňovať tieto princípy v praktickom živote?

PODOBENSTVO O MILOSRDNOM SAMARITÁNOVI (1)

Tu vystúpil jeden znalec zákona a pokúšal Ježiša: Učiteľ, čo mám robiť, aby som sa stal dedičom večného života? Ježiš sa ho opýtal: A čo je napísané v zákone? Ako tam čítaš? On odpovedal: Milovať budeš Pána, svojho Boha, z celého svojho srdca, celej svojej duše, celej svojej sily a z celej svojej mysle, a svojho blížneho ako seba samého! Správne si odpovedal, povedal mu Ježiš. Toto rob a budeš žiť! Ale on, aby sa ospravedlnil, ďalej sa pýtal Ježiša: A kto je môj blížny? (Luk 10,25–29)

Podobenstvo o márnotratom synovi (15,11–32) a podobenstvo o milosrdnom Samaritánovi zaznamenáva vo svojom evanjeliu iba Lukáš (10,25–37). Prvé ilustruje predovšetkým vertikálny rozmer lásky (vzťah Otca k hriešnikom). Na pozadí tejto lásky podobenstvo ilustruje aj bratskú lásku a dôležitosť prijatia kajúcnika jeho „bratom“. Tento horizontálny rozmer lásky je zdôraznený v podobenstve o milosrdnom Samaritánovi. Je to láska, ktorá by mala byť charakteristická pre život každého človeka. Je to láska, ktorá odmieta akékoľvek bariéry medzi ľuďmi. Je základom Ježišovej odpovede na otázku: „Kto je môj blížny?“ (Luk 10,29)

Prečítaj si Luk 10,25–28 a uvažuj nad dvomi otázkami, ktoré sa týkajú života kresťana a jeho viery.

1. **„Učiteľ, čo mám robiť, aby som sa stal dedičom večného života?“** (Luk 10,25)

Znalec zákona sa usiloval nájsť zaručenú, bezpečnú cestu k večnému životu. Byť vyslobodený z hriechu a vstúpiť do Božieho kráľovstva je určite ten najvznešenejší cieľ, po ktorom človek môže túžiť. Znalec zákona však prišiel (výchovou alebo štúdiom) k podobnému záveru ako mnoho iných ľudí –, že večný život si môžeme zaslúžiť svojimi dobrými skutkami. Je zrejme, že nepoznal koncept, ktorý neskôr opísal apoštol Pavol v liste Rimanom: „Lebo mzdu hriechu je smrť a darom Božej milosti je večný život v Ježišovi Kristovi, našom Pánovi.“ (Rim 6,23)

2. **„A čo je napísané v zákone? Ako tam čítaš?“** (Luk 10,26)

Významní muži v tých časoch nosili na zápästí modlitebné remienky. Ich súčasťou bolo malé kožené puzdro, v ktorom sa nachádzal odpis niektorých významných častí Tóry – vrátane tej, ktorá bola odpoveďou na Ježišovu otázku. Ježiš upriamil zákonníkovu pozornosť na texty v 5Moj 6,5 a 3Moj 19,18, ktoré mohol mať znalec vo svojom puzdre. Odpoveď na Ježišovu otázku mal síce na zápästí, ale nie vo svojom srdci. Ježiš položil dôraz na tú najdôležitejšiu pravdu: večný život sa nezakladá na dodržiavaní pravidiel, ale na pozvaní milovať Boha „naplno“ (srdce, duša, sila a myseľ) a milovať svojho blížneho. Či už z neznalosti alebo z povýšenosti, zákonník v rozhovore pokračoval otázkou: „Kto je môj blížny?“

- **Aké vonkajšie dôkazy ukazujú, že si bol naozaj zachránený na základe milosti? Čo v tvojom živote dokazuje, že si bol ospravedlnený vierou?**

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

APLIKÁCIA

PODOBENSTVO O MILOSRDNOM SAMARITÁNOVI (2)

Nato Ježiš začal rozprávať: Istý človek zostupoval z Jeruzalema do Jericha a dostal sa do rúk zbojníkov. Tí ho ozbíjali, dorážali, nechali ho polomŕtveho a odišli. Náhodou šiel touto cestou kňaz, ktorý ho síce videl, no obišiel ho. Takisto aj levita... No prišiel k nemu aj istý pocestný, Samaritán. Keď ho uvidel, prišlo mu ho ľúto. Pristúpil k nemu, nalial mu na rany olej a víno a obviazal mu ich. Potom ho vyložil na svoje dobytča, zaviezol do hostinca a postaral sa o neho. Na druhý deň vybral dva denáre, dal ich hostinskému a povedal: Staraj sa oňho; ak na neho vynaložíš viac, na spiatocnej ceste ti to zaplatím. Kto podľa teba z tých troch sa stal blížnym tomu, čo padol do rúk zbojníkov? On povedal: Ten, čo mu preukázal milosrdenstvo. A Ježiš povedal: Chod' a rob podobne! (Luk 10,30–37)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

„Ale on, aby sa ospravedlnil, ďalej sa pýtal Ježiša: A kto je môj blížny?“ (Luk 10,29)

Expert na Mojžišov zákon pravdepodobne veľmi dobre poznal odpoveď na túto otázku. V 3Moj 19,18, kde sa nachádza „druhé veľké prikázanie“, sa hovorí o blížnom ako o „príslušníkovi svojho ľudu“. Ježiš neodpovedal zákonníkovi hneď, ani sa s ním – pred zrakom všetkých zúčastnených – nepustil do teologickej diskusie. Namiesto toho rozpovedal podobenstvo – a uvažovanie všetkých nasmeroval oveľa vyššie.

Prečítaj si Luk 10,30–37. Aké kľúčové prvky v tomto príbehu vidíš? Čo ti hovoria o tom, aký postoj by sme mali mať k druhým ľuďom?

Ježiš hovorí, že „istý človek“ sa dostal do rúk zbojníkov (Luk 10,30). Nepovedal nič o jeho národnosti ani spoločenskom postavení. Aký by to aj malo zmysel v kontexte celého príbehu?

Kňaz aj levita prechádzali okolo zraneného muža, ale obaja ho obišli. Bez ohľadu na to, aké boli ich dôvody, je namieste položiť si otázku: Čo je skutočné náboženstvo a ako sa prejavuje? (Pozri 5Moj 10,12.13; Mich 6,8; Jak 1,27.)

Vzťah medzi Židmi a Samaritánmi bol plný nevráživosti a nepriateľstva. V čase Ježišovej služby táto nenávisť rástla (Luk 9,51–54; Ján 4,9). Ježiš hlavnú myšlienku svojho príbehu zdôraznil práve tým, že hlavným „hrdinom“ bol Samaritán. Pre Židov to bolo v tomto kontexte veľmi silné posolstvo.

Ježiš opísal Samaritánovu službu veľmi podrobne: prišlo mu pocestného ľúto, pristúpil k nemu, nalial mu na rany olej a víno (na zmiernenie bolesti a dezinfekciu), dopravil ho do hostinca, zaplatil za jeho ubytovanie a starostlivosť a prislúbil doplatiť všetky ďalšie náklady. Celé jeho konanie ukazuje na neobmedzenú povahu lásky. Skutočnosť, že to všetko urobil pravdepodobne pre príslušníka znepriateleného národa, ukazuje, že skutočná láska nepozná hranice.

APLIKÁCIA

- Kňaz aj levita si možno položili otázku: Čo sa stane s nami, keď tomu mužovi pomôžeme? Samaritánova otázka pravdepodobne znela: Čo sa stane tomuto mužovi, ak mu nepomôžem? Aký je medzi týmito dvomi otázkami rozdiel?

PODNETY NA ZAMYSLENIE

„Kristus svojím životom a naučením dal dokonalý príklad nesebeckej služby, ktorá má svoj pôvod v Bohu. Boh nežije sám pre seba. Tým, že stvoril svet a udržuje všetky veci, ustavične slúži iným. *On dáva vychádzať slnku nad zlými aj dobrými a zosiela dážď na spravodlivých aj na nespravodlivých.* (Mat 5,45) Tento ideál služby Boh zveril svojmu Synovi. Ježiš bol určený za hlavu ľudstva, aby svojím príkladom ukázal, čo znamená slúžiť. Celý jeho život bol v zhode so zákonom služby. Kristus slúžil a pomáhal všetkým. Tak prežíval Boží zákon a názorne nám ukázal, ako ho máme poslúchať.“ (DA 649; TV 455)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Vráťte sa spoločne k aplikačnej otázke na nedeľu. Určite každý z nás počul niekoho zdôvodňovať svoje konanie slovami: *Boh mi to povedal.* Ako k nám Boh hovorí? V čom spočíva nebezpečenstvo, keď naše konanie ospravedľujeme či vysvetľujeme Božou autoritou?
2. Prečítajte si spoločne štyri „beda“ v Luk 6,24–26. Ako môžeme rozumieť Ježišovým slovám? Pred čím nás vystríha?
3. Uvažujte o otázke autority. Čo je to autorita? Kto má autoritu? Ako a na základe čoho ľudia získavajú autoritu? Aké druhy autority poznáte? Aký postoj máme mať k rôznym *autoritám* v našom živote? Čo sa stane, keď sa rôzne *autority* dostanú do konfliktu?